

ÎNCHEIERE

13 martie 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Oleg Sternioală
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Gîdei împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a ț ă :

La 27 martie 2018 Nicolae Gîdei s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind anularea deciziei privind refuzul stabilirii pensiei pentru limita de vîrstă nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017, obligarea pîntului de a emite decizie privind stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă cu includerea perioadelor de cotizare și anume perioada anilor 1980, 1982-1988, 1992-1993 când Nicolae Gîdei a practicat activitate individuală (lemnăritul) la domiciliul său în satul Scumpia, raionul Fălești, în baza certificatului de înregistrare, achitând o plată unică sub formă de impozit pe venit la Primăria Scumpia, raionul Fălești pentru fiecare an în parte, cât și perioada din 27 februarie 2003 – 05 martie 2004 când a deținut patenta de întreprinzător Seria AA nr. 145221 și a achitat plata pentru patentă.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că s-a născut la xxxxxxxx în satul xxxxxx, Republica Moldova. Potrivit informației din carnetul de muncă, prin decizia nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017 emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale i s-a refuzat stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă pe motivul că nu acumulează 33 de ani de stagiul de cotizare conform art. 42 alin. (1) al Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 și totodată nu a confirmat cel puțin 15 ani de stagiul, conform art. 15 alin. (2) al aceleiași legi, stagiul de muncă stabilit de CTAS Fălești fiind de 10,9 ani.

Dat fiind faptul că în perioada anilor 1980, 1982–1988, 1992–1993 a practicat activitate individuală (lemnăritul) la domiciliul din s. Scumpia, r-nul Fălești, în baza unui certificat de înregistrare, achitând o plată unică sub formă de impozit pe

venit la Primăria Scumpia, raionul Fălești pentru fiecare an în parte, iar acești ani de muncă individuală nu i-au fost incluși în stagiul de cotizare, s-a adresat la serviciul arhivă raional Fălești, de unde i-a fost eliberat Certificatul de Arhivă nr. 450 din 29 august 2017. Atașând acest certificat s-a adresat, în mod repetat, cu cerere privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Potrivit scrisorii de răspuns cu nr. G-2013/17 din 08 decembrie 2017 a Casei Naționale de Asigurări Sociale, repetat s-a refuzat în stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, motivându-se prin faptul că certificatul de arhivă menționat confirmă perioada în care dînsul a practicat munca individuală la domiciliu și mărimea impozitului pe venit achitat în această perioadă de timp, însă este necesar de a confirma achitarea contribuțiilor de asigurări sociale de stat. Ulterior, a acumulat informații suplimentare de la Direcția Deservire Fiscală Fălești din cadrul Direcției Generale Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat, reflectate în înscrisul cu nr. 26/3-13/2-12 din 25 ianuarie 2018 potrivit căruia i s-a comunicat că, în perioada de timp 27 februarie 2003 – 05 martie 2004 dînsul a deținut patenta de întreprinzător seria AA nr. 145221 și a achitat plata pentru patentă. Suplimentar, prin răspunsul nr. 26-08/3-12/1071 din 24 ianuarie 2018, a fost informat că în perioada anilor 1980, 1982–1988, 1992–1993 cât a practicat activitate individuală (lemnăritul) la domiciliul în satul Scumpia, raionul Fălești, conform legislației existente la acel moment, nu era prevăzut ca impozitul pe venit calculat și achitat pentru activitatea meșteșugărească să fi fost inclusă și o plată suplimentară pentru a fi achitată în fondul social.

La 06 februarie 2018, repetat s-a adresat cu cerere la Casa Națională de Asigurări Sociale privind anularea deciziei nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017 de refuz în stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, ca fiind ilegală, și emiterea unei alte decizii privind stabilirea pensiei pentru limita de vârstă, deoarece circumstanțele descrise mai sus confirmă un stagiul de cotizare mai mare de 15 ani.

La 20 martie 2018 a primit răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. G-317/18 din 16 martie 2018 prin care iarăși i s-a refuzat în admiterea cererii sale.

Potrivit art. 17 al Legii cu privire la patenta de întreprinzător nr. 93-XIV din 15 iulie 1998, mijloacele bănești încasate de la eliberarea și prelungirea patentelor de întreprinzător pentru prima dată au fost distribuite, pentru a fi achitate în proporție de 70% pentru bugetele locale (la locul de eliberare a patentelor) și 30% în bugetul asigurărilor sociale de stat. Ulterior acest articol a fost modificat prin Legea nr. 208-XVI din 07 iulie 2006 astfel încât, începând cu 01 ianuarie 2007 (data intrării în vigoare a acestei prevederi), titularii patentei de întreprinzător achită în mod obligatoriu și contribuția de asigurare socială de stat stabilită prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv. Conform pct. 69 din Regulamentul privind modalitatea de calculare a pensiilor și modalitatea de confirmare a stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiilor aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 165 din 21 martie 2017, stagiul de cotizare realizat până la introducerea evidenței individuale de asigurări sociale (până la 01 ianuarie 1999) se confirmă prin carnetul de muncă sau prin alte documente eliberate în modul stabilit. În conformitate cu pct. 60 din același Regulament, în stagiul de cotizare se includ perioadele de activitate de muncă individuală, perioada activității în gospodării țărănești (de fermier) membrilor acestora, indiferent de caracterul și durata

activității, cu condiția achitării contribuțiilor de asigurări sociale pentru aceste perioade, adică începând cu data de 01 ianuarie 2007 și nicidecum până la această dată, fiindcă titularii patentei de întreprinzător achită în mod obligatoriu și contribuția de asigurare socială de stat stabilită prin legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul respectiv, de la această dată. După introducerea evidenței individuale (după 1 ianuarie 1999), conform pct. 70 din Regulamentul menționat, stagiul de cotizare se confirmă în baza datelor din contul personal de asigurări sociale al persoanei asigurate, gestionat în conformitate cu Legea privind sistemul public de asigurări sociale de stat nr. 489-XIV din 08.07.1999.

Așadar, reieșind din cele menționate mai sus, și că potrivit Certificatului de Arhivă nr. 450 din 29 august 2017, se confirmă faptul că în perioada anilor 1980, 1982–1988, 1992–1993 dînsul a practicat activitate individuală (lemnăritul) la domiciliul în satul Scumpia, raionul Fălești, în baza certificatului de înregistrare, achitând o plată unică sub formă de impozit pe venit la Primăria Scumpia, raionul Fălești pentru fiecare an în parte, iar potrivit înscrisului cu nr.26/3-13/2-12 din 25 ianuarie 2018 eliberat de Direcția Deservire Fiscală Fălești a Direcției Generale Administrare Fiscală Nord a Serviciului Fiscal de Stat, în perioada de timp 27 martie 2003 – 05 martie 2004 dînsul a deținut patenta de întreprinzător Seria AA nr.145221 și a achitat plata pentru patentă, dintre care o parte conțineau plata pentru contribuțiile de asigurări sociale de stat, neexistând conform legislației existente la acel moment o modalitate de achitare separat a plății pentru contribuțiile de asigurare socială de stat, iar această modalitate a fost stabilită abia începând cu data de 01 ianuarie 2007 conform modificărilor operate prin Legea nr.208-XVI din 07 iulie 2006, reclamantul consideră că perioadele de timp indicate mai sus urmează a fi incluse în stagiul de muncă, cât și în stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă, iar decizia nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017 necesită a fi anulată, deoarece în mod ilegal nu i s-a recunoscut dreptul legitim pretins.

Prin hotărîrea din 28 mai 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Florești, s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolae Gîdei.

S-a anulat decizia privind refuzul stabilirii pensiei pentru limita de vîrstă nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017 emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale Fălești, ca fiind ilegală.

S-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită decizia privind stabilirea pensiei pentru limita de vîrstă lui Nicolae Gîdei, începând cu data de 29 august 2017, cu includerea în stagiul de cotizare a perioadelor anilor 1980, 1982–1988, 1992–1993 cînd a practicat activitate individuală (lemnăritul) la domiciliu în satul Scumpia, raionul Fălești în baza certificatului de înregistrare corespunzător, precum și a perioadei de timp de la 27 februarie 2003 pînă la 05 martie 2004, cînd a activat în baza patentei de întreprinzător Sera AA nr.145221.

Prin decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărîrea din 28 mai 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Florești.

Pentru a decide astfel, instanța de apel, a constatat că prima instanță corect a constatat faptul că legislația existentă în acea perioadă nu prevedea obligația reclamantului de a achita și o altă plată suplimentară distinctă pentru a fi achitată în fondul social, nu incubă lui și nicidecum nu poate fi tratată actualmente de apelant/pîrît ca autoritate publică statală (de către stat) în detrimentul

intimatului/reclamantului. Or, ținea de competența autorităților statale de a dispune asupra repartizării mijloacelor bănești achitate anual de către reclamant cu titlu de impozit unic, inclusiv în fondul social, sau de a stabili norme juridice privind achitarea în mod individual a unei plăți suplimentare distincte în fondul social. Omisiunea statului de a face acest lucru se încubă statului și nu poate fi imputată actualmente reclamantului tot de către stat. Așadar, Gîdei Nicolae nu a încălcat nimic, dimpotrivă a exercitat o muncă individuală cu respectarea cadrului legal existent, achitând pentru perioadele contributive din anii menționați plăți sub formă de impozit unic. Prin urmare, prima instanță întemeiat a constatat că Nicolae Gîdei, achitând anual pentru perioada anilor 1980, 1982–1988, 1992–1993 plata sub formă de impozit unic stabilit de legislația existentă atunci, pentru activitate de muncă exercitată individual (lemnăritul), la domiciliu în satul Scumpia, raionul Fălești, în baza certificatului de înregistrare, eliberat de autoritatea fiscală teritorială, a achitat toate plățile necesare stabilite de lege și ținea deja de obligația autorităților statale competente de a gestiona și distribui în modul corespunzător mijloacele bănești respective, inclusiv în fondul social.

A susținut că instanța de fond corect a concluzionat că decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Fălești nr. 26/2017/23784 din 25 octombrie 2017 este ilegală și în partea în care s-a refuzat includerea în calculul stagiului de cotizare pentru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă reclamantului a perioadei de timp de la 27 februarie 2003 până la 05 martie 2004, când dînsul a activat în baza patentei de întreprinzător Seria AA nr.145221, eliberată de Inspectoratul Fiscal de Stat Fălești or, ținea de obligația autorităților statale competente de a transfera la bugetul asigurărilor sociale 30 % din taxele achitate de reclamant și de a asigura reflectarea acestor date în contul personal al reclamantului din Registrul de stat al evidenței individuale în sistemul public de asigurări sociale (RLVIND). Iar faptul că aceste date (informație) pentru perioada de referință nu se conțin în contul personal al reclamantului din RLVIND nu se încubă acestuia, fiind o omisiune a statului și autorităților sale, care nu poate fi tratată de către stat în detrimentul reclamantului.

La data de 15 decembrie 2018 Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat recurs împotriva deciziei din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărîri noi prin care să fie respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

În susținerea recursului a menționat că soluția instanțelor ierarhic inferioare contravine normelor imperative din Legea privind sistemul public de pensii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998. Instanțele de judecată nu au dedus cu certitudine ce reprezintă stagiul de cotizare pasibil, includerii la stabilirea pensiei, prevăzut de o lege specială precum este cea de pensionare.

A menționat că pretenția reclamantului și soluția instanțelor inferioare privind includerea în stagiul de cotizare a altor perioade nereflectate în REVIND este neîntemeiată or, alte perioade realizate de reclamant decît 01 martie 2003 – 31 mai 2003, nu există temei legal de a fi considerate stagiul de cotizare și astfel odată ce lipsește din baza de date menționată, este cert faptul că careva contribuții de asigurări sociale obligatorii nu au fost achitate de către intimat la bugetul asigurărilor sociale de stat pentru pretinsa activitate din perioada 27 februarie 2003 pînă la 05 martie 2004.

A susținut că instanțele inferioare nu au aplicat legea care urma a fi aplicată la prezenta pricină, cît și au aplicat eronat prevederile speciale a legii de pensionare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 01 noiembrie 2018 a Curții de Apel Bălți a fost contestată cu recurs de către Casa Națională de Asigurări Sociale la 15 decembrie 2018 în termenul stabilit la art.434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

La 15 februarie 2019, de către Nicolae Gîdei a fost depusă referință la cererea de recurs declarată de Casa Națională de Asigurări Sociale prin care a solicitat respingerea recursului ca neîntemeiat cu menținerea hotărârilor judecătorești.

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi

putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag.2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74). De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr.2), 13 ianuarie 2009, parag.24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art.art. 270, 433 lit.a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh